Europese Ombudsman

De vertaling van deze pagina is automatisch geproduceerd met behulp van machinevertaling [Link]. *Machinevertalingen kunnen fouten bevatten die de duidelijkheid en nauwkeurigheid van de informatie kunnen schaden; de Ombudsman kan niet aansprakelijk worden gehouden voor eventuele afwijkingen. Voor de grootste mate van betrouwbaarheid en rechtszekerheid wordt verwezen naar de bronversie in het Engels (klik op de link hierboven). Meer informatie vindt u in ons* taal- en vertaalbeleid [Link].

Besluit in zaak 1616/2016/MDC over het vermeende verzuim van Frontex om ernstige incidentenverslagen over Frontex of gezamenlijke operaties in Bulgarije openbaar te maken

Besluiten
Zaak 1616/2016/MDC - **Geopend op** 15/12/2016 - **Besluit over** 17/11/2017 - **Betrokken instelling** Europees Grens- en kustwachtagentschap (Oplossing bereikt) |

De zaak betrof de behandeling van een verzoek van een journalist om toegang van het publiek tot alle meldingen van ernstige incidenten in verband met operaties van Frontex (het Europees Grens- en kustwachtagentschap) die binnen een bepaalde periode in Bulgarije hebben plaatsgevonden. Frontex heeft hem gedeeltelijk toegang verleend tot 21 meldingen van ernstige incidenten in verband met een gezamenlijke operatie van Frontex. Toen klager erop wees dat het waarschijnlijk was dat er meer ernstige incidentenverslagen bestonden, aangezien Frontex tussen 2015 en 2016 meer dan één gezamenlijke operatie met Bulgarije uitvoerde, verleende Frontex hem gedeeltelijke toegang tot twee rapporten over ernstige incidenten die onopzettelijk waren weggelaten. Klager was echter op de hoogte van verdere gebeurtenissen waarover hij geen ernstige incidentenrapporten had ontvangen. Nadat hij Frontex hiervan op de hoogte had gesteld, verleende Frontex hem gedeeltelijke toegang tot nog eens vijf ernstige incidentenverslagen.

De klager voerde aan dat i) Frontex consequent niet in staat is het bestaan van alle ernstige incidentenverslagen waarover Frontex of gezamenlijke operaties in Bulgarije beschikken, vast te stellen; en ii) Frontex de verslagen over ernstige incidenten redt op een wijze die niet strookt met de uitzonderingen van Verordening 1049/2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten die in het bezit zijn van de EU-instellingen.

De Ombudsman onderzocht de problemen, voerde een inspectie uit en deed een aantal voorstellen aan Frontex voor een oplossing, die hij aanvaardde.

De Ombudsman sloot het onderzoek af, omdat zij van mening was dat er een oplossing was gevonden.

Achtergrond van de klacht

1. Klager is een journalist die al enkele jaren schrijft over EU-grenskwesties en met name over het werk van het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex).

2. Op 27 september 2016 heeft hij Frontex verzocht hem toegang te verlenen tot alle rapporten over ernstige incidenten in verband met Frontex-operaties of gezamenlijke operaties die tussen 1 januari 2015 en 30 september 2016 in Bulgarije hebben plaatsgevonden [1] .

3. Het Public Access to Documents Office van Frontex heeft op 18 oktober 2016 klager geantwoord door hem gedeeltelijke toegang te verlenen tot 21 ernstige incidentenverslagen met betrekking tot een gezamenlijke Frontex-operatie met de titel „Flexibele operationele activiteiten”.

4. Klager deelde Frontex vervolgens mee dat Frontex in 2015 en 2016 meer dan één gezamenlijke operatie in Bulgarije had. Hij vroeg dan ook of er meer ernstige incidentenrapporten waren, bijvoorbeeld met betrekking tot de gezamenlijke operatie „Poseidon Land”.

5. Het Bureau voor toegang tot documenten van Frontex heeft op 24 oktober 2016 geantwoord. Zij verklaarde dat twee ernstige incidentenrapporten onbedoeld waren weggelaten. Het verleende hem op 28 oktober 2016 gedeeltelijke toegang tot deze rapporten.

6. Op 24 oktober 2016 deelde klager Frontex mee dat een persvoorlichter van Frontex hem had verteld over drie gevallen van samenvattende deportaties van vluchtelingen uit Bulgarije en vier gevallen van diefstal van vluchtelingen door de Bulgaarse politie in 2015. Hij vroeg waarom hij geen ernstige incidentenrapporten had ontvangen voor deze gebeurtenissen.

7. Op 26 oktober 2016 antwoordde Frontex dat het nog een paar ernstige incidentenverslagen had gevonden en dat hij ze enkele dagen later zou ontvangen.

8. Op 28 oktober 2016 heeft het Public Access to Documents Office klager gedeeltelijke toegang verleend tot nog eens zeven ernstige incidentenverslagen (met inbegrip van de twee die in punt 5 hierboven worden genoemd) die betrekking hadden op schendingen van de grondrechten en/of inbreuken op de Frontex-gedragscode.

9. Diezelfde dag verzocht klager om een herziening van de wijze waarop zijn verzoek was behandeld door een zogenaamd confirmatief verzoek in te dienen. Hij vroeg Frontex om alle redactionele opmerkingen in de verslagen over ernstige incidenten te rechtvaardigen, waarvan vele betrekking hadden op debriefingsgesprekken met migranten. Hij verklaarde dat Frontex bij

andere gelegenheden dergelijke interviews niet had behandeld.

10. Klager diende zijn klacht in bij de Ombudsman kort na het indienen van zijn confirmatief verzoek, op 2 november 2016.

11. Op 22 november 2016 heeft Frontex het confirmatief verzoek beantwoord. Zij heeft haar oorspronkelijke besluit bevestigd.

12. Frontex rechtvaardigde de verschillende redactions die het heeft gemaakt met betrekking tot de documenten die het openbaar heeft gemaakt op basis van de uitzonderingen op openbaarmaking als bedoeld in i) artikel 4, lid 1, onder b) [2] van Verordening 1049/2001 [3] , met betrekking tot de noodzaak om de persoonlijke levenssfeer en de integriteit van het individu te beschermen; II) artikel 4, lid 2, derde streepje [4] van Verordening (EG) nr. 1049/2001 betreffende de noodzaak om het doel van inspecties, onderzoeken en audits te beschermen; en iii) artikel 4, lid 1, onder a), eerste streepje, van Verordening 1049/2001 betreffende de noodzaak van bescherming van de openbare veiligheid [6] .

Het onderzoek

13. De Ombudsman heeft een onderzoek geopend naar de volgende aspecten van de klacht: 1) Frontex er consequent niet in slaagt alle meldingen van ernstige incidenten in zijn bezit over Frontex of gezamenlijke operaties in Bulgarije vast te stellen; 2) Frontex redt de verslagen over ernstige incidenten die het wel vaststelt op een wijze die niet in overeenstemming is met de uitzonderingen van Verordening (EG) nr. 1049/2001.

14. Het bureau van de Ombudsman heeft het Frontex-dossier met betrekking tot deze zaak geïnspecteerd en heeft een vergadering met Frontex gehouden (hierna de „vergadering/inspectie” genoemd) om Frontex de gelegenheid te bieden te verduidelijken waarom het aanvankelijk geen enkele ernstige incidentenverslagen had geïdentificeerd die onder het verzoek van klager om toegang van het publiek tot documenten vielen [7] . Later deed de Ombudsman een voorstel voor een oplossing voor Frontex. Bij het voorstellen van de oplossing heeft de Ombudsman rekening gehouden met de argumenten en adviezen van de partijen.

Het niet identificeren van ernstige incidentenrapporten

Voorstel van de Ombudsman voor een oplossing

De ontdekking van vijf relevante ernstige incidentenrapporten

15. Tijdens de vergadering/inspectie, toen de vertegenwoordigers van de Ombudsman documenten op het scherm inspecteerden samen met een vertegenwoordiger van Frontex, die het ene document na het andere handmatig ophaalde, werd ontdekt dat er nog eens vijf ernstige incidentenverslagen waren die, hoewel zij onder het verzoek van klager om toegang tot

documenten vielen, niet eerder waren geïdentificeerd. De Ombudsman stelde voor dat Frontex **„klaagster geheel of, indien nodig, gedeeltelijk de ernstige incidentenverslagen openbaar maakt waarvan het bestaan is ontdekt tijdens de vergadering/inspectie van de Ombudsman. Een dergelijke openbaarmaking dient onverwijld plaats te vinden.”.**

16. In zijn antwoord op het voorstel van de Ombudsman voor een oplossing heeft Frontex de Ombudsman meegedeeld dat het Transparantiebureau op 2 juni 2017 klager de vijf in de loop van de vergadering/inspectie vastgestelde ernstige incidentenverslagen heeft bekendgemaakt. Klager heeft diezelfde dag het ontvangstbewijs bevestigd.

Tekortkomingen in de zoekopdrachten van Frontex

17. De Ombudsman wees op het belang van een alomvattend registratiesysteem waarmee schendingen van de grondrechten kunnen worden vastgesteld en aangepakt. Zij was van mening dat Frontex een dergelijk systeem heeft, maar wees erop dat het vertrouwen van het publiek in het registratiesysteem even belangrijk is. Zo verklaarde zij dat, om te voorkomen dat de verkeerde indruk wordt gewekt (bijvoorbeeld dat Frontex de schendingen van de grondrechten liever verbergt dan ermee om te gaan), de transparantie van het systeem moet worden gewaarborgd.

18. De Ombudsman wees erop dat deze zaak organisatorische en technische tekortkomingen aan het licht had gebracht bij de zoekopdrachten die Frontex uitvoert om te reageren op verzoeken om toegang van het publiek tot documenten die hen bepaalde uitdagingen opleveren (bijvoorbeeld, er waren geen specifieke transparantiebehandelaars en het IT-instrument waarin Frontex ernstige incidentenverslagen registreert, dat wil zeggen de gezamenlijke operationele rapportageaanvraag genaamd „JORA”, bevat geen optie „zoeken op trefwoorden”, wat betekent dat elke operatie waarbij Bulgarije betrokken was, handmatig moest worden doorzocht om te reageren op het verzoek van klager). In dit geval leidde een enigszins ontoereikend IT-zoeksysteem in combinatie met menselijke fouten ertoe dat klager vermoedde dat Frontex hem opzettelijk documenten had onthouden. De Ombudsman erkende de stappen die Frontex heeft ondernomen om zijn antwoord op verzoeken om toegang van het publiek tot documenten te verbeteren (bijvoorbeeld door de oprichting van een Transparantiebureau). Zij wijst er echter op dat de in deze zaak aan de orde gestelde tekortkomingen moeten worden aangepakt.

19. De Ombudsman was van mening dat de door Frontex onderzochte mogelijkheid om „zoekwoorden” uit te voeren essentieel was om tijd te besparen en het risico op menselijke fouten te verminderen. De Ombudsman stelde dan ook **voor dat Frontex „zo spoedig mogelijk stappen [neemt] om instrumenten te ontwikkelen die een vlottere identificatie van documenten mogelijk maken, zoals de instrumenten die nodig zijn om binnen JORA een zoekopdracht op trefwoorden uit te voeren”.**

20. In zijn antwoord op het voorstel van de Ombudsman voor een oplossing heeft Frontex de Ombudsman meegedeeld dat het de nodige maatregelen heeft genomen om de nodige elementen in de JORA-aanvraag te ontwikkelen die het mogelijk maken een grondiger

onderzoek uit te voeren. Frontex heeft aangegeven dat in de aanvraag voor incidenten en ernstige incidenten (dit zijn de documenten die worden gevraagd via verzoeken om toegang tot documenten) een vrije-tekstveldzoeking is ingevoerd.

Redactionele meldingen van ernstige incidenten op een wijze die niet in overeenstemming is met de uitzonderingen van Verordening 1049/2001

Voorstel van de Ombudsman voor een oplossing

21. De Ombudsman herhaalde het reeds lang bestaande standpunt van de Ombudsman dat, gezien de doelstellingen van Verordening (EG) nr. 1049/2001, met name de doelstelling om een zo ruim mogelijke toegang tot documenten in het bezit van de EU-instellingen te waarborgen [8] , uitzonderingen op dit beginsel strikt moeten worden uitgelegd [9] . Voorts vereist het evenredigheidsbeginsel dat uitzonderingen op de algemene regel, dat toegang moet worden verleend, binnen de grenzen blijven van wat passend en noodzakelijk is voor de bescherming van de in die uitzonderingen omschreven objectieve openbare en particuliere belangen [10] .

22. De Ombudsman heeft erop gewezen dat volgens vaste rechtspraak het enkele feit dat een document betrekking heeft op een belang dat wordt beschermd door een uitzondering op openbaarmaking, niet volstaat om de toepassing van deze uitzondering te rechtvaardigen: een dergelijke toepassing kan alleen gerechtvaardigd zijn indien de toegang tot dat document **het beschermde belang specifiek en doeltreffend kan ondermijnen** . Bovendien mag **het risico dat het beschermde belang wordt ondermijnd niet louter hypothetisch zijn en redelijkerwijs voorzienbaar zijn** [11] .

Onvoldoende verklaring voor de gemaakte redactions

23. De Ombudsman heeft commentaar gegeven op de redactionele opmerkingen die Frontex heeft gemaakt met betrekking tot de openbaar gemaakte documenten op basis van de uitzondering op openbaarmaking met betrekking tot de noodzaak om het doel van onderzoeken te beschermen [12] . De Ombudsman was van oordeel dat, met uitzondering van één document (ongenummerd verslag over ernstige incidenten van 24 november 2014[2015] [13]), de redacties van de betrokken documenten gerechtvaardigd en niet buitensporig waren. Volgens de Ombudsman voldeden de toelichtingen van Frontex voor de redactie echter niet altijd aan de vereisten van het Hof van Justitie van de Europese Unie om de uitzondering toe te passen [14] . Daarom stelde de Ombudsman voor dat Frontex „ **op grond van artikel 4, lid 2, derde streepje, van Verordening (EG) nr. 1049/2001 een toezegging doet om alle redactions/non-disclosures die het in de toekomst zal doen, beter uit te leggen”** . Zij moet uitleggen op welke wijze openbaarmaking van een document of van bepaalde bewerkte delen daarvan de bescherming van het doel van een lopend onderzoek specifiek en doeltreffend zou ondermijnen. De Ombudsman heeft verder advies gegeven over de wijze waarop een dergelijke

toelichting kan worden gegeven.

24. In zijn antwoord op het voorstel van de Ombudsman voor een oplossing verklaarde Frontex dat het zorgvuldig kennis had genomen van het verstrekte advies. Het voegde daaraan toe dat Frontex, aangezien het personeel dat zich bezighoudt met verzoeken om toegang tot documenten op de hoogte is van de toepasselijke rechtspraak, ervan overtuigd was dat zij elk gebruik van de in artikel 4 van Verordening 1049/2001 genoemde uitzonderingen zorgvuldig zullen onderzoeken. Zij verklaarde dat er een netwerk van zaakbehandelaars is opgezet. De zaakbehandelaars hebben een opleiding gekregen en er zal een vervolgopleiding plaatsvinden.

Overmatige redacties

25. De Ombudsman heeft ook commentaar gegeven op de redactionele opmerkingen die Frontex bij de openbaar gemaakte documenten heeft gemaakt op basis van de uitzondering met betrekking tot de noodzaak om de openbare veiligheid te beschermen [15] . Zij heeft erop gewezen dat deze uitzondering niet onderworpen is aan een criterium van „dwingend algemeen belang” en dat het Hof van Justitie van de Europese Unie de ruime beoordelingsbevoegdheid van de instellingen heeft erkend op gebieden die vallen onder de verplichte uitzonderingen op de toegang van het publiek tot documenten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a), van verordening nr. 1049/2001 [16] .

26. De Ombudsman merkte op dat Frontex verplicht is uit te leggen hoe openbaarmaking van de gevraagde documenten het openbaar belang met betrekking tot de openbare veiligheid specifiek en daadwerkelijk kan ondermijnen en aan te tonen dat het risico dat het belang wordt ondermijnd redelijkerwijs voorzienbaar en niet louter hypothetisch is [17] . Om deze uitleg te kunnen geven, moet een individuele beoordeling van elk document worden uitgevoerd om vast te stellen welke delen de openbare veiligheid kunnen ondermijnen. Bovendien is het belangrijk dat Frontex een consistente aanpak hanteert.

27. Het leek de Ombudsman dat, hoewel Frontex specifieke en overtuigende redenen had gegeven voor de gemaakte redactions, sommige ernstige incidentenrapporten buitensporig waren bewerkt. Volgens de Ombudsman vormt dit een kennelijke beoordelingsfout, die zij Frontex heeft verzocht te corrigeren. Daarom heeft de Ombudsman een voorstel gedaan **om Frontex „de redactions die het heeft gemaakt voor het ongenummerde verslag over ernstige incidenten van 24 november 2014 [2015], het ongenummerde verslag over ernstige incidenten van 13 maart 2015, het verslag over ernstige incidenten 15 en het verslag over ernstige incidenten nr. 361 opnieuw te beoordelen, met het oog op het verlenen van verdere gedeeltelijke toegang daartoe”.**

28. In zijn antwoord op het voorstel van de Ombudsman deelde Frontex de Ombudsman mee dat het de redactie van de vier in de vorige paragraaf genoemde verslagen over ernstige incidenten opnieuw heeft beoordeeld en dat het deze volledig aan klager heeft vrijgegeven, met uitzondering van één woord dat het redde op basis van de uitzondering met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens.

29. In het algemeen sprak Frontex zijn tevredenheid uit over de klachtenbehandelingsprocedure van de Ombudsman en over de manier waarop het personeel van de Ombudsman tijdens de inspectie/vergadering proactief met Frontex-personeel had samengewerkt. Daarin werd verklaard dat de bevindingen van de Ombudsman binnen Frontex hartelijk waren toegejuicht, aangezien zij niet alleen hebben bijgedragen tot het vergroten van het bewustzijn over de noodzakelijke verbeteringen, maar ook waardevolle adviezen vormden. Het voegde eraan toe dat de bevindingen Frontex moeten helpen bij het verbeteren van de toegang van het publiek tot documenten, het vergroten van de interne communicatie en het vergroten van de transparantie.

Beoordeling van de Ombudsman na het voorstel voor een oplossing

30. De Ombudsman verzocht klager commentaar te geven op de reactie van Frontex op haar voorstellen voor een oplossing. Hij maakte echter geen gebruik van deze kans.

31. De Ombudsman is ingenomen met de positieve reactie van Frontex op haar voorstellen voor een oplossing en stelt met genoegen vast dat Frontex actie heeft ondernomen om deze uit te voeren.

Conclusie

Op basis van het onderzoek sluit de Ombudsman deze zaak af met de volgende conclusie:

Er is een oplossing gevonden.

De klager en Frontex zullen van dit besluit in kennis worden gesteld **.**

Emily O'Reilly

Europese Ombudsman

Straatsburg, 17/11/2017

[1] Een ernstig incident wordt door Frontex gedefinieerd als een gebeurtenis of gebeurtenis, hetzij natuurlijk, hetzij veroorzaakt door menselijk handelen, die van invloed kan zijn op of relevant kan zijn voor een Frontex-missie of zijn imago, of de veiligheid en beveiliging van de deelnemers aan de missie. Het omvat schendingen van de grondrechten, het EU-recht,

internationale wetten in verband met de toegang tot internationale bescherming en de gedragscode van Frontex. Rapporten over ernstige incidenten worden verzameld en geanalyseerd door een Frontex-situatiecentrum.

[2] Artikel 4, lid 1, onder b), van verordening 1049/2001 bepaalt: „ *1. De instellingen weigeren toegang tot een document wanneer openbaarmaking de bescherming van:*

...

B) de persoonlijke levenssfeer en de integriteit van het individu, met name in overeenstemming met de communautaire wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens."

[3] Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (PB L 145, blz. 43).

[4] Artikel 4, lid 2, derde streepje, van verordening 1049/2001 bepaalt: „ *2. De instellingen weigeren toegang tot een document wanneer openbaarmaking de bescherming van:*

...

het doel van inspecties, onderzoeken en audits, tenzij er een hoger openbaar belang is bij openbaarmaking.

[5] Artikel 4, lid 1, onder a), eerste streepje, van verordening 1049/2001 bepaalt: „ *1. De instellingen weigeren toegang tot een document wanneer openbaarmaking de bescherming van:*

A) het algemeen belang met betrekking tot:

— openbare veiligheid,

..."

[6] Zie voor meer informatie over de achtergrond van de klacht, de argumenten van partijen en het onderzoek van de Ombudsman de volledige tekst van het voorstel van de Ombudsman voor een oplossing, te vinden op:
https://www.ombudsman.europa.eu/cases/solution.faces/en/86210/html.bookmark [Link]

[7] Bij het openen van het onderzoek deelde de Ombudsman Frontex mee dat haar onderzoeksteam Frontex tijdens de inspectie wilde horen over de volgende kwesties:

„ 1. Hoe voert Frontex zijn taak uit om de documenten te identificeren die onder een verzoek om toegang tot documenten vallen?

2. In zijn e-mail van 28 oktober 2016 aan de klager heeft Frontex verklaard dat „technische

kwesties in verband met [zijn] zoeksysteem" hebben geleid tot het niet identificeren van een aantal documenten. Wat waren deze technische problemen en wat heeft Frontex gedaan om ze op te lossen ?

[8] Artikel 1, onder a), van Verordening 1049/2001. Verordening 1049/2001 is van toepassing op Frontex krachtens artikel 74 van verordening (EU) 2016/1624 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2016 betreffende de Europese grens- en kustwacht en tot wijziging van verordening (EU) 2016/399 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van verordening (EG) nr. 863/2007 van het Europees Parlement en de Raad, verordening (EG) nr. 2007/2004 van de Raad en Besluit 2005/267/EG van de Raad (PB 2016, L 251, blz. 1).

[9] Arrest van het Hof van Justitie van 18 december 2007, *Zweden/Commissie* , C-64/05 P, ECLI:EU:C:2007:802, punt 66, en arrest van het Hof van Justitie van 1 februari 2007, *Sison/Raad* , C-266/05 P, ECLI:EU:C:2007:75, punt 63.

[10] Arrest van het Hof van Justitie van 6 december 2001, *Raad / Hautala* , C-353/99 P, ECLI:EU:C:2001:661, punt 28.

[11] Arrest van het Hof van Justitie van 17 oktober 2013, *Raad/Access Info Europe* , C-280/11 P, ECLI:EU:C:2013:671, punt 11.

[12] Overeenkomstig artikel 4, lid 2, derde streepje, van Verordening 1049/2001.

[13] De Ombudsman merkte op dat aan het einde van het ongenummerde verslag over ernstige incidenten van 24 november 2014 [2015] werd verklaard dat „ *de Bulgaarse grenspolitie niet verder onderzoek zal voortzetten.".* De Ombudsman was van oordeel dat Frontex, tenzij een ander orgaan ook onderzoeken naar het in dit verslag over ernstige incidenten gerapporteerde incident uitvoerde, geen beroep kon doen op de uitzondering op openbaarmaking als bedoeld in artikel 4, lid 2, derde streepje, van Verordening (EG) nr. 1049/2001 om de openbaarmaking van de herschreven delen van dit document te weigeren. Tenzij Frontex een andere uitzondering op openbaarmaking kon vaststellen die van toepassing was op dit document op het moment dat het de openbaarmaking van de bewerkte delen weigerde, was het derhalve verplicht de klager volledige toegang daartoe te verlenen.

[14] Zie ook de ontwerpaanbeveling van de Ombudsman in zaak 257/2013/OV, paragraaf 41: „ *[...] het volstaat niet te verklaren dat er op het relevante tijdstip een onderzoek aan de gang was. Ook moet worden vastgesteld of de openbaarmaking van de gevraagde documenten, gezien de specifieke inhoud ervan, het doel van dat lopende onderzoek zou ondermijnen* .

[15] Overeenkomstig artikel 4, lid 1, onder a), eerste streepje, van Verordening 1049/2001.

[16] Zie arrest van het Gerecht van 26 april 2005, *Sison/Raad,* T-110/03, T-150/03 en T-405/03, ECLI:EU:T:2005:143, punten 46 en 47 (toegewezen hogere voorziening C-266/05 P); en arrest van het Hof van Justitie van 3 juli 2014, *Raad tegen 't Veld* , C-350/12 P, ECLI:EU:C:2014:2039,

punt 63.

[17] Zie *arrest Raad tegen 't Veld* , C-350/12 P, reeds aangehaald, ECLI:EU:C:2014:2039, punten 52 en 64.